

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 316/2013-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júla 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza o sťažnosti Y. S., T., zastúpenej advokátkou JUDr. B. Š., T., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005, za účasti Okresného súdu Trnava, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Y. S. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Y. S. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktorú jej je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý uhradiť Y. S. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. B. Š., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. februára 2013 doručená sťažnosť Y. S., T. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. B. Š., T., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005; jeho predmetom je rozhodovanie o vypořiadaní bezpodielového vlastníctva manželov.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti okrem iného uvádza:

„Dňa 10. 6. 2005 podal bývalý manžel sťažovateľky pán J. S. ako navrhovateľ na Okresný súd Trnava Návrh na začatie konania o vypořiadanie zaniknutého BSM. Týmto jeho úkonom sa začalo na Okresnom súde Trnava konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. 13 C 83/2005, sťažovateľka je v tomto konaní odporkyňou.

V predmetnej veci sa koná o vypořiadanie sťažovateľkinho zaniknutého BSM a to už viac ako 7 rokov.

Od podania žaloby bolo vo veci vykonaných niekoľko pojednávaní, vykonané bolo jedno znalecké dokazovanie a súd rozhodol až rozsudkom zo dňa 21. 12. 2009, tento rozsudok bol uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 28. 7. 2011 č. k. 10 Co 304/2010 a 10 Co 305/2010 zrušený a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie,

v tomto uznesení odvolací súd vyčíta súdu prvého stupňa viaceré nedostatky, ktoré vznikli v konaní rozsudku zo dňa 21. 12. 2009 (čiže za viac ako 4 roky trvajúcemu) predchádzajúcemu. Ostatne sťažovateľka navrhla vykonať znalecké dokazovanie na ohodnotenie nielen bytu (t. č. sa vykonáva už v poradí druhé znalecké dokazovanie ohľadne bytu) ale aj rodinného domu a obchodného podielu, pričom zatiaľ súd takéto dokazovanie (a mohlo byť vykonávané súčasne) ani nenariadil.

V prípade, ak t. č. sa vypracováva znalecký posudok na ohodnotenie bytu (doposiaľ odporkyni ani jej právnej zástupkyňi doručený nebol), pričom znalkyňa bola ustanovená ešte v auguste 2012 a obhliadka bytu sa konala až 7. 12. 2012, bude po dokončení ďalších znaleckých dokazovaní, už tento posudok na stanovenie hodnoty bytu neaktuálny.

Sťažnosťou na prietahy zo dňa 26. 3. 2012 adresovanou predsedníčke Okresného súdu Trnava sťažovateľka žiadala odstránenie prietahov v konaní avšak doposiaľ prietahy napriek prísľubu predsedníčky súdu vec sledovať, neprišlo.“

Predsedníčka okresného súdu na sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní zareagovala prípisom sp. zn. Spr 2564/12 z 26. apríla 2012, ktorým jej oznámila, že jej tvrdenia, že okresný súd v označenej veci od novembra 2011 nekonal plynulo, považuje za neodôvodnené.

Sťažovateľka ďalej v sťažnosti uvádza: „Máme za to, že postupom Okresného súdu Trnava bolo porušené základné ľudské právo sťažovateľky v zmysle čl. 48 ods. 2 druhej hlavy siedmeho oddielu Ústavy Slovenskej republiky...“ a na základe uvedených skutočností navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 83/2005 konal bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľke sa priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 € (slovom desaťtisíc euro), ktoré je mu Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť sťažovateľke trovy právneho zastúpenia.“

Ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosti prijal sťažnosť sťažovateľky uznesením č. k. IV. ÚS 316/2013-7 z 30. mája 2013 na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie ústavný súd vyzval 6. júna 2013 predsedníčku okresného súdu, aby sa vyjadrila k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ju vyzval, aby sa vyjadrila aj k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 25. júna 2013 (sp. zn. 1 SprV/410/2013, doručenom ústavnému súdu 28. júna 2013) okrem iného uviedla:

„... Sťažnosť považujem za nedôvodnú, nakoľko konanie Okresného súdu Trnava sp. zn. 13 C/83/2005 je konaním o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ide o právne a skutkovo náročný spor, keď predmetom vyporiadania sú nehnuteľnosti, ako i obchodný podiel, a vo veci je potrebné vypracovať niekoľko znaleckých posudkov. Taktiež ide o účastníkov konania, s ktorými je ťažká komunikácia. Samotná sťažovateľka spôsobila prieťahy v konaní, keď neoznámila súdu zmenu adresy bydliska. Taktiež účastníci požiadali o poskytnutie lehoty na uzatvorenie mimosúdnej dohody, pričom došlo iba k čiastočnej dohode a vo veci je potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie. Sťažovateľka taktiež podala námietku proti osobe znalca, o ktorej bolo potrebné rozhodovať.

V prílohe Vám zasielam vyjadrenie sudkyne JUDr. K. H. k sťažnosti. ...“

Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla:

„... Sťažnosť pani S. nepovažujem za dôvodnú, vzhľadom na obsah sťažnosti uvádzam úkony vykonané vo veci s tým, že predsedníčka Okresného súdu Trnava prešetrovala sťažnosť sťažovateľky pod Spr/2564/12, ktorá sťažnosť bola zo dňa 26. 03. 2012. V odpovedi na sťažnosť pani predsedníčkou súdu zo dňa 26. 04. 2012 bolo konštatované, že vzhľadom na vykonané úkony vo veci nie je pravdou tvrdenie sťažovateľky, že od novembra 2011 nedošlo vo veci k žiadnym úkonom a teda jej sťažnosť bola považovaná za nedôvodnú. Podrobne som sa vyjadrila k úkonom vo veci do 04. 04. 2012 vo vyjadrení v Spr/2564/12 s poukazom na tú skutočnosť, že bolo problémom

v predchádzajúcom období pred prvostupňovým rozsudkom vo veci, že nebolo možné doručiť písomnosti odporkyni v mesiacoch september až december 2009, keď aj cestou polície boli doručované písomnosti menovanej a polícia po preverovaní bydliska sťažovateľky napr. listom zo dňa 13. 11. 2009 oznámila súdu, že šetrením na udanej adrese sťažovateľky bolo zistené, že táto tam už dlhšiu dobu nebyva a iná adresa bydliska zistená nebola. Sťažovateľka reagovala vo veci až zaslaním odvolania proti rozsudku prvostupňového súdu dňa 10. 02. 2010, doručením na Krajský súd v Trnave. Je preukázateľné, že od novembra 2011 nedošlo vo veci k žiadnym priesťahom tak ako aj v predchádzajúcom období.

Vzhľadom na obsah sťažnosti na Ústavný súd SR sa vyjadrujem ďalej k postupu konania po vrátení veci Krajským súdom v Trnave, ktorý rozhodoval o odvolaniach odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 21. 12. 2009. Odvolací súd uznesením č. k. 10 Co/304/2010-257 zo dňa 28. 07. 2011 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vyslovil záväzný právny názor ohľadom ďalšieho postupu konania vo veci, nariadil doplnenie dokazovania vo veci po tom, čo výsledkami dokazovania budú podopreté zistenia ohľadom predmetu BSM, keďže pôvodným rozsudkom bolo ešte predčasné (č. l. 261 strana 5 spisu) definitívne určiť konečný predmet vypořádania. Konanie do rozhodnutia prvostupňového súdu vo veci bolo veľmi sťažené tým, že odporkyňa nespolupracovala pri zisťovaní potrebných údajov ohľadom predmetu BSM, vyhýbala sa účasti na konaní, čo bolo konštatované aj v predchádzajúcom vyjadrení k sťažnosti sťažovateľky vo veci Spr/3564/12, podrobne opísanom priebehu prístupu sťažovateľky ku konaní v mojom vyjadrení zo dňa 04. 04. 2012.

Po doručení spisu z odvolacieho súdu 06. 09. 2011 súd vykonal úkony v súvislosti s doručením uznesenia účastníkom konania, odstránil zrejme nesprávnosti uznesením zo dňa 10. 11. 2011 a úpravou zo dňa 15. 12. 2011 vyzval zástupcu navrhovateľa, aby v lehote 15 dní predložil konečný a úplný návrh na vypořádanie BSM v zmysle uznesenia odvolacieho súdu vo veci. Dňa 05. 01. 2012 reagoval na výzvu zástupcu navrhovateľa s tým, že žiadal o poskytnutie ďalšej lehoty na predloženie vyjadrenia a žiadaných podkladov, bol mu daný na to súhlas úpravou sudcu zo dňa 09. 01. 2012. Dňa 17. 01. 2012 bolo doručené súdu stanovisko navrhovateľa, jeho vyjadrenie vo veci s návrhmi na ďalšie dokazovanie vo veci. Súd po tom čo vyšší súdny úradník Mgr. P. K. vypracoval uznesenie

o oprave časti výroku o výške súdneho poplatku vo veci dňa 02. 04. 2012, súd úpravou zo dňa 04. 04. 2012 vytýčil termín pojednávania na deň 25. 04. 2012, predvolal účastníkov konania. Tu je potrebné poznamenať, že spisový materiál na vypracovanie uznesenia súdu predložením VSÚ Mgr. P. K., bol mu doručený dňa 15. 12. 2011, avšak tento toto uznesenie vypracoval až 02. 04. 2012, čo bolo konkrétnemu pracovníkovi vytknuté, tento odôvodnil dlhšiu dobu vypracovávania uznesenia veľkou pracovnou záťažou.

Pojednávanie zo dňa 25. 04. 2012, na ktorom bol vypočutý zástupca navrhovateľa a zástupkyňa odporkyne ohľadom vyporiadania predmetu BSM, vzhľadom na nejasnosť ich konečného stanovisko a bolo odročené na neurčito s tým, že súd poskytol účastníkom konania lehotu 14 dní na predloženie konečného stanoviska a záverečného návrhu na vyporiadanie, prípadne oznámenie o výsledku mimosúdnej dohody účastníkov konania. Odporkyňa predložila plnomocenstvo na zastupovanie vo veci advokátke JUDr. B. Š. dňa 18. 04. 2012. Dňa 11. 05. 2012 požiadal zástupca navrhovateľa o poskytnutie lehoty 30 dní na dosiahnutie mimosúdnej dohody o vyporiadani BSM, o ktorú sa ešte pokúsia právny zástupcovia oboch účastníkov konania. Oznámil tiež, že právna zástupkyňa odporkyne mu predloží zoznam hnutelných vecí patriacich do BSM, v lehote 14 dní. Súd poskytol účastníkom konania lehotu 30 dní na uzatvorenie mimosúdnej dohody listom zo dňa 15. 05. 2012. Dňa 01. 03. 2012 oznámila zástupkyňa odporkyne súdu v súvislosti s mimosúdnym rokovaním účastníkov konania dňa 09. 05. 2012, že na tomto mimosúdnom rokovaní sa dohodli na okruhu hnutelných vecí patriacich do BSM a zároveň ich označila v tomto podaní. Tiež oznámila súdu, že ohľadom celej masy BSM a spôsobu vyporiadania BSM na mimosúdnom rokovaní k dohode nedošlo. Predmetné oznámenie bolo listom zo dňa 05. 06. 2012 doručené právnenmu zástupcovi navrhovateľa, ktorý sa k veci vyjadril dňa 20. 06. 2012.

Dňa 21. 06. 2012 bol spisový materiál predložený vyššiemu súdnemu úradníkovi na ustanovenie znalca na ocenenie nehnuteľností v T., toto uznesenie bolo vypracované vyšším súdnym úradníkom Mgr. M. K. dňa 10. 08. 2012.

Dňa 10. 08. 2012 doručila právna zástupkyňa odporkyne oznámenie vo veci, že k doriešeniu veci mimosúdnym spôsobom nedošlo.

Dňa 20. 08. 2012 podala zástupkyňa odporkyne námietky proti osobe znalca vo veci ustanoveného uznesením zo dňa 10. 08. 2012 v súvislosti s vykonaním znaleckého odhadu

hodnoty nehnuteľnosti. Čo sa týka týchto námietok tieto zdôvodnila tým, že ide o možnosť zaujatosti znalkyne, nakoľko táto má sídlo v obci Z. navrhovateľ je známou osobou v T. a okolí v súvislosti s jeho aktivitami. Žiadala ustanoviť znalca mimo územného celku T.. Uznesením (č. l. 298 spisu) zo dňa 05. 09. 2012 bolo konštatované, že ustanovená znalkyňa Ing. D. M. nie je vylúčená z konania, teda podania znaleckého posudku. Právoplatnosť uznesenia nastala dňa 27. 09. 2012. Dňa 17. 10. 2012 (č. l. 301 spisu) bol spisový materiál zaslaný znalkyni, ktorá ho prevzala podľa doručky dňa 31. 10. 2012, v stanovenej lehote jedného mesiaca posudok nepodala, preto bola urgovaná na podanie znaleckého posudku, urgenciu prevzala dňa 21. 01. 2013. Znalecký posudok vo veci podala znalkyňa dňa 25. 02. 2013 spolu s vyúčtovaním znalečného. Tento znalecký posudok bol úpravou zo dňa 26. 02. 2013 doručený zástupcom účastníkov konania s tým, aby k nemu podali písomné stanovisko do 10 dní a zároveň, aby spisový materiál bol predložený na vypracovanie uznesenia o znalečnom príslušnému vyššiemu súdnemu úradníkovi. Dňa 27. 02. 2013 podala vo veci stanovisko zástupkyňa odporkyne. Uznesením zo dňa 13. 03. 2013 bolo vypracované uznesenie o znalečnom vyššom súdnom úradníkom. Dňa 14. 03. 2013 sa vyjadril k znaleckému posudku zástupca navrhovateľa. Vzhľadom na obsah vyjadrenia zástupkyne odporkyne k znaleckému posudku bola daná úprava dňa 10. 04. 2013 a prírpisom bola vyzvaná znalkyňa Ing. D. M., aby podala doplnok k základnému posudku stanovila všeobecnú cenu predmetnej nehnuteľnosti v súčasnosti, výzvu prevzala dňa 16. 04. 2013. Dňa 29. 04. 2013, teda v stanovenej lehote zo strany súdu, podala znalkyňa doplnok k znaleckému posudku (č. l. 354 spisu). Dňa 30. 04. 2013 úpravou sudkyne bola vec predložená vyššiemu súdnemu úradníkovi na ustanovenie znalca vzhľadom na potrebu určiť hodnotu pozemkov a domu po predložení aktuálneho výpisu z katastra nehnuteľností, domu v T., konkrétna úloha pre znalca je uvedená v prírpise (č. l. 355 spisu). Zároveň bola daná úprava na ustanovenie znalca z odboru ekonómie a manažment za účelom ohodnotenia živnosti navrhovateľa, toto dokazovanie je nariadené v nadväznosti na uznesenie odvolacieho súdu vo veci, bolo nariadené po všetkých nutných úkonoch vo veci. Uznesením zo dňa 21. 05. 2013 vyšší súdny úradník ustanovil vo veci znalca Ing. A. Á., na odhad predmetných nehnuteľností, avšak tento znalec sa dostavil 27. 05. 2013 na súd a preukazoval svoj ťažký zdravotný stav (mozgová porážka), pre ktorý nie je schopný vypracovať znalecký posudok, spisový materiál vrátil súdu. Z tohto dôvodu ďalším

uznesením zo dňa 27. 05. 2013, teda ešte v ten deň súd ustanovil iného znalca na podanie znaleckého posudku vo veci, následne doručoval uznesenie účastníkom konania.

V predmetnej súd koná plynule, z uvedených úkonov, dátumov úkonov je zrejmé, že tieto úkony sú vykonávané sústredene v krátkych intervaloch, ide o vypořádanie BSM, v ktorom je potrebné zaobstarat' relevantné listinné dôkazy, vyjadrenie je doručovať vzájomne účastníkom konania na vyjadrenie, ide o náročný spôsob dokazovania ohľadom predmetu bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Čo sa týka námietky sťažovateľky ohľadom potreby zadania vypracovania znaleckých prostriedkov naraz, toto nie je možné, nakoľko spisový materiál je nutné zasielať aj znalcom, ktorí sú vo veci ustanovení, preto po podaní jedného posudku vo veci súd zašle spisový materiál ďalšiemu znalcovi.

Som toho názoru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov porušené nebolo vo veci, súd koná bez zbytočných prietáhov, po podaní všetkých znaleckých posudkov súd pre prípadné námietky účastníkov konania súd vykoná ďalšie úkony vo veci. Súd vo veci konal ako pred novembrom 2011, tak aj v nasledujúcom období doteraz plynule, jednotlivé úkony súdu sú zaznamenané zhora.“

Predsedička okresného súdu súčasne oznámila ústavnému súdu, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania sťažnosti.

Ústavný súd vyzval 1. júla 2013 aj právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu, ako aj k otázke nariadenia verejného pojednávania. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 19. júla 2013 uviedla, že v celom rozsahu trvá na odôvodnení svojej sťažnosti zo 14. februára 2013. Okrem toho ďalej uviedla:

«Sťažovateľka nesúhlasí ani s názorom predsedníčky Okresného súdu Trnava a ani s vyjadrením sudkyne JUDr. K. H. o neopodstatnenosti sťažnosti sťažovateľky. Vyjadrenie predsedníčky súdu zo dňa 25. 6. 2013 je vyjadrením všeobecným bez zohľadnenia reálne trvajúcej dĺžky konania. Konštatovanie, že samotná sťažovateľka mala spôsobiť prietahy v konaní neoznámením adresy svojho bydliska, je úplne bezpredmetné, nakoľko popri celkovej dĺžke trvania konania (t. j. 8 rokov) nemá takýto stav, ktorý mal trvať cca 4 mesiace, reálne žiaden vplyv na prietahy v konaní.

K vyjadreniu konajúcej sudkyne sťažovateľka uvádza, že toto vyjadrenie je smerované výlučne na výpočet všetkých vo veci vykonaných úkonov bez toho, že by reálne reflektovalo jednak dĺžku konania a jednak a to najmä obdobie pred prvým rozhodnutím vo veci samej rozsudkom, kedy prišlo k zásadným procesným vadám v konaní, čo zapríčinilo potrebu rozsudok zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. Úkony súdu nazvané ako výzvy za účelom oznámenia konečných a úplných návrhov považuje sťažovateľka za neopodstatnené a nadbytočné, nakoľko po zrušení veci a jej vrátení na ďalšie konanie, kedy bola konštatovaná potreba aj znaleckého dokazovania, nebolo možné predložiť ani úplný a ani konečný návrh. Sudkyňa zároveň konštatuje prietah... a to vypracovaním uznesenia o oprave časti výroku o výške súdneho poplatku, čo malo byť aj vyššiemu súdnemu úradníkovi vytknuté! Znovu napríklad v mesiaci jún 2012 trvalo vypracovanie uznesenia o pribratí znalca.

Sťažovateľka najmä však žiada, aby o jej sťažnosti bolo rozhodnuté a aby bola posudzovaná komplexne a to aj vo vzťahu k obdobiu predchádzajúcemu prvé rozhodnutie vo veci samej a neefektívne vykonávanému dokazovaniu, kedy je v súdnej praxi bežné, že sa v jednej veci vykonávajú aj viaceré znalecké dokazovania naraz. Tu sťažovateľka opätovne poukazuje na skutočnosť, že po vykonaní všetkých znaleckých dokazovaní postupne, bude znalecký posudok na ohodnotenie hodnoty bytu už neaktuálny a bude sa musieť dopĺňať a pod., tiež poukazujem na skutočnosť, že byt sa už v konaní ohodnocuje druhýkrát.

Je potrebným tiež prihliadnuť aj na sťažnú situáciu sťažovateľky, ktorej pre doposiaľ nevyporiadané BSM vznikajú mnohé problémy súvisiace nielen s udržiavaním majetku, ktorý má v držbe, ale aj s možnosťou tento majetok speňažovať, resp. zveľaďovať, nakoľko sťažovateľka nemôže predpokladať a to najmä v súlade s uznesením odvolacieho súdu, ako bude napokon vo veci rozhodnuté. Sťažovateľka dodáva, že aktuálne čelí možnému výkonu záložného práva zo strany spoločenstva vlastníkov bytov, nakoľko zo strany jej exmanžela (odporcu v konaní, v ktorom pretrvávajú prietahy) nedochádzalo k pravidelným úhradám jeho polovice úhrad spojených s užívaním spoločného bytu (do fondu prevádzky, údržby a opráv) a preto S. Oznámením zo dňa 3. 5. 2013 oznámilo potrebu vymáhania pohľadávky exmanžela sťažovateľky vo výške 4.006,04 €, ktorá pokiaľ nebude uhradená, bude postúpená dražobnej spoločnosti. Sťažovateľka, ktorá je učiteľkou nemá reálnu šancu zo svojho príjmu nedoplatok svojho exmanžela uhradiť a preto sa

obáva, že by mohlo dôjsť k naznačenému postupu (výkonu zákonného záložného práva) a prišla by tak „o strechu nad hlavou“».

Sťažovateľka zopakovala svoj pôvodný návrh a vyčíslila trovy právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby v sume po 130,16 € + režijný paušál 7,81 x 3, t. j. trovy konania spolu v sume 413,91 €.

Sťažovateľka ďalej opakovane uviedla, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci prijatej sťažnosti.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou

účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého majú sudy v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovať tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Podľa § 100 ods. 1 prvej vety OSP len čo sa konanie začalo, má v ňom súd postupovať i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP je sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Podľa § 119 ods. 1 OSP sa pojednávanie môže sudcom odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom namietaného konania okresného súdu je rozhodovanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov (manželstvo sťažovateľky bolo rozvedené rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8 C 72/00 z 23. marca 2001, pozn.); sťažovateľka je v namietanom konaní odporkyňou. Predsedníčka okresného súdu vyhodnotila vec ako

právne a skutkovo náročnú a zložitú vzhľadom na predmet vypořádania, ktorým sú nehnuteľnosti a obchodný podiel, a aj na potrebu viacnásobného znaleckého dokazovania. Podľa názoru ústavného súdu ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nevykazuje znaky právnej zložitosti. Ústavný súd súčasne pripúšťa určitý stupeň skutkovej zložitosti veci vzhľadom na potrebu vykonať znalecké dokazovanie. Nijaké skutočnosti však nemôžu ospravedlniť neodôvodnene dlhý čas konania okresného súdu (osem rokov), a to, že vec nie je ešte právoplatne skončená.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zastáva názor, že správanie sťažovateľky ako odporkyne v napadnutom konaní nemalo zásadný vplyv na doterajšiu dĺžku konania. Nemohol však prehliadnuť, že zisťovanie adresy, na ktorej sa zdržiava (vzhľadom na nepreberanie zásielok), trvalo štyri mesiace, neúčast' na nariadených pojednávaniach, ako aj opakovane neúspešné pokusy o dosiahnutie mimosúdnej dohody o vypořádání bezpodielového spoluvlastníctva, ktoré do určitej miery ovplyvnili doterajšiu dĺžku namietaného konania. Ústavný súd zohľadnil túto skutočnosť pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Z predloženého spisu, zo sťažnosti, ako aj z vyjadrení okresného súdu zistil, že okresnému súdu bol 10. júna 2005 doručený „Návrh na začatie konania o vypořádanie zaniknutého BSM“.

Okresný súd prvé pojednávanie nariadené na 23. november 2005, na ktoré sa navrhovateľ nedostavil, odročil na 15. december 2005.

Na druhom pojednávani uskutočnenom 15. decembra 2005 okresný súd oboznámil obsah spisu a odročil pojednávanie na neurčito s tým, že navrhovateľovi poskytol lehotu do 1. apríla 2006 na mimosúdne doriešenie veci (prepis časti nehnuteľného majetku na dcéru).

Na pojednávaní 13. júna 2006 navrhovateľ oznámil okresnému súdu, že pokus o mimosúdnu dohodu bol neúspešný; okresný súd odročil pojednávanie na neurčito s tým, že bude nariadené znalecké dokazovanie na určenie všeobecnej hodnoty predmetnej nehnuteľnosti.

Okresný súd uznesením z 23. júna 2006 ustanovil znalca „z odboru stavebníctvo, odvetvie oceňovania nehnuteľností“ a uložil mu vypracovať posudok do 30 dní od prevzatia spisu. Súdny znalec, ktorý prevzal súdny spis 14. augusta 2006, okresnému súdu doručil znalecký posudok 3. októbra 2006. Po doručení písomného stanoviska sťažovateľky k znaleckému posudku 13. novembra 2006 sa k nemu navrhovateľ vyjadril podaním doručeným okresnému súdu 26. marca 2007; sťažovateľka sa k nemu vyjadrila 20. apríla 2007.

Okresný súd ďalej pojednávanie nariadené na 17. júl 2007 odročil na 2. august 2007 pre neprítomnosť a nevykázané doručenie predvolania na pojednávanie sťažovateľke.

Na žiadosť navrhovateľa doručenú okresnému súdu 1. augusta 2007 bolo pojednávanie nariadené na 2. august 2007 odročené na 13. september 2007.

Okresný súd pojednávanie nariadené na 13. september 2007 vzhľadom na vyhlásenie právnych zástupcov oboch účastníkov o predpokladanom vypracovaní dohody o majetkovom vypořiadaní manželov po rozvode manželstva odročil na neurčito a poskytol účastníkom konania lehotu 60 dní na mimosúdne doriešenie veci. Právny zástupca navrhovateľa oznámil 8. januára 2008 okresnému súdu, že k uzavretiu mimosúdnej dohody nedošlo.

Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie vo veci na 29. apríl 2008. Na žiadosť právneho zástupcu navrhovateľa bolo toto pojednávanie zrušené.

Pojednávanie okresného súdu nariadené na 15. máj 2008 bolo odročené na 10. jún 2008 s tým, že právny zástupca sťažovateľky zabezpečí jej osobnú účasť na tomto pojednávaní.

Na pojednávaní uskutočnenom 10. júna 2008 účastníci predložili okresnému súdu listinné dôkazy a vyjadrili sa k možnostiam riešenia sporu; okresný súd odročil pojednávanie na neurčito s tým, že právny zástupca navrhovateľa predloží v lehote 15 dní konečný návrh na vyporiadanie. Navrhovateľ predložil okresnému súdu svoj konečný návrh 25. júna 2008. K podaniu sťažovateľky z 13. augusta 2008 sa navrhovateľ vyjadril 22. septembra 2008.

Ďalšie pojednávanie okresný súd nariadil na 29. január 2009, ktoré vzhľadom na neúčasť navrhovateľa a jeho právneho zástupcu okresný súd odročil na neurčito.

Správa katastra poskytla okresnému súdu 25. februára 2009 informácie o vlastníctve nehnuteľného majetku spoločnosti R., s. r. o.

Navrhovateľ doručil 5. mája 2009 okresnému súdu svoje stanovisko k vykonaným dôkazom a návrh na konečný spôsob vyporiadania majetku, ku ktorému sa sťažovateľka vyjadrila 3. septembra 2009.

Okresný súd nariadené pojednávania na 14. október 2009, 9. november 2009 a 30. november 2009 odročil z dôvodu neúčasti sťažovateľky a zisťovania miesta jej pobytu aj v súčinnosti s Obvodným oddelením Policajného zboru v T. Vzhľadom na nemožnosť zistenia pobytu sťažovateľky okresný súd jej uznesením z 30. novembra 2009 ustanovil opatrovníčku (toto uznesenie bolo zrušené uznesením okresného súdu z 20. januára 2010). Sťažovateľka neskôr odôvodnila nemožnosť doručenia jej písomnosti okresným súdom svojím krátkodobým pobytom v nemocnici a ďalej dlhšie trvajúcou práceneschopnosťou.

Na pojednávaní 16. decembra 2009 okresný súd vyhlásil dokazovanie za skončené a 21. decembra 2009 vyhlásil rozsudok, ktorým rozhodol o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov konania.

Sťažovateľka sa proti rozsudku okresného súdu odvolala. Vzhľadom na nedostatky v odvolaní ju okresný súd uznesením 25. februára 2010 vyzval, aby do 10 dní odstránila nedostatky podaného odvolania.

Sťažovateľka doplnila svoje odvolanie 29. marca 2010; k odvolaniu sa navrhovateľ vyjadril 10. mája 2010.

Po výzve okresného súdu uznesením z 1. júna 2010, aby sťažovateľka do 10 dní od doručenia tohto uznesenia zaplatila súdny poplatok za odvolanie, sťažovateľka podala „návrh“ na oslobodenie od súdneho poplatku, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 19. júla 2010 tak, že jej toto oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal. Proti tomuto uzneseniu sa sťažovateľka odvolala.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 10 Co 304/2010 z 28. júla 2011 napadnutý rozsudok okresného súdu z 21. decembra 2009 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (súčasne potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie z 19. júla 2010). Okresnému súdu bol spis vrátený 6. septembra 2011.

Okresný súd vyzval 15. decembra 2011 navrhovateľa, aby predložil konečný návrh vyporiadania. Navrhovateľ požiadal 5. januára 2012 okresný súd o predĺženie lehoty na vyjadrenie, pričom samotné vyjadrenie s ďalšími návrhmi na dokazovanie doručil okresnému súdu 17. januára 2012.

Okresný súd nariadil pojednávanie na 25. apríl 2012, na ktorom sa právni zástupcovia účastníkov namietaného konania zhodli na tom, *„že sa pokúsia o zjednotenie názorov na vyporiadanie veci vzhľadom na zrušujúce uznesenie vo veci Krajským súdom v Trnave...“*. Toto pojednávanie odročil na neurčito s tým, že poskytol účastníkom konania lehotu 14 dní na predloženie konečného stanoviska a záverečného návrhu, ako aj ďalšiu

lehotu 30 dní na uzatvorenie mimosúdnej dohody. Právna zástupkyňa sťažovateľky okresnému súdu prípisom z 1. júna 2012 oznámila, že k dohode „*ohľadom celej masy BSM a spôsobu vyporiadania BSM... neprišlo*“.

Okresný súd 10. augusta 2012 rozhodol o ustanovení znalca „*v odbore: Stavebníctvo, odvetvie: Pozemné stavby, Odhad hodnoty nehnuteľností*“. Sťažovateľka prípisom doručeným okresnému súdu 20. augusta 2012 „*podala*“ námietku zaujatosti proti osobe znalca a žiadala ustanoviť znalca mimo vyššieho územného celku Trnava, o ktorej okresný súd uznesením z 5. septembra 2012 rozhodol tak, že ustanovená znalkyňa nie je vylúčená z konania.

Okresný súd zaslal 17. októbra 2012 spisový materiál ustanovenej znalkyni, ktorá ho prevzala 31. októbra 2012. V určenej lehote 30 dní znalecký posudok však nevypracovala, a preto ju okresný súd urgoval 17. januára 2013 a opätovne 18. februára 2013. Znalecký posudok predložila okresnému súdu 25. februára 2013. Účastníci konania sa k nemu vyjadrili 27. februára 2013, resp. 14. marca 2013. Po výzve okresného súdu z 11. apríla 2013 znalkyňa vypracovala doplnok k znaleckému posudku, ktorý doručila okresnému súdu 29. apríla 2013.

Uznesením z 21. mája 2013 okresný súd ustanovil ďalšieho znalca v odbore stavebníctvo na odhad hodnoty predmetných nehnuteľností. Ustanovený znalec však s odvolaním sa na svoj nepriaznivý zdravotný stav vrátil spisový materiál okresnému súdu, ktorý 27. mája 2013 ustanovil nového znalca.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd dospel so zreteľom na doterajší priebeh napadnutého konania, v ktorom dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté vo veci samej, k záveru, že v namietanom konaní okresný súd konal neefektívne, predovšetkým

- v období od začatia konania do rozhodnutia vo veci samej 21. decembra 2009, keď nariadil veľký počet (viac ako desať) pojednávaní, z ktorých však mnohé mali iba formálny charakter, pretože neboli pripravené tak, aby sa na nich mohlo rokovať o podstate veci,

- v období po zrušení jeho rozsudku krajským súdom a vrátení mu veci 6. septembra 2011 na ďalšie konanie a rozhodnutie v súvislosti s nariadovaním znaleckého dokazovania a opakovaným ustanovovaním znalcov, ako aj

- vzhľadom na procesné vady „zrušeného“ rozsudku spočívajúce najmä vo zvolenom spôsobe vypořiadania bezpodielového spoluvlastníctva, nedostatočnom vykonaní dokazovania, nezrovnalostiach v ohodnotení nehnuteľností, disproporciách medzi sumami uvedenými v kúpnej zmluve a zmluve o hypotekárnom úvere a nejasnosťami v jeho čerpaní za trvania manželstva.

Ústavný súd uzavrel, že v konaní okresného súdu sp. zn. 13 C 83/2005, ktoré prebieha osem rokov, došlo predovšetkým neefektívnou činnosťou k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené, prikázal mu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 13 C 83/2005 konal bez zbytočných prierahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €, ktoré odôvodňuje *„tým, že sťažovateľkino bezpodielové spoluvlastníctvo doposiaľ nebolo vypořiadané, vznikajú jej týmto mnohé problémy súvisiace nielen s udržiavaním majetku, ktorý nie je doposiaľ vypořiadaný a ktorý má v držbe, ale aj s možnosťou tento majetok speňažovať, resp. zveľaďovať, nakoľko sťažovateľka nemôže predpokladať a to najmä v súlade s uznesením odvolacieho súdu, ako bude napokon vo veci rozhodnuté. ... V danom prípade došlo a stále dochádza postupom Okresného súdu Trnava v predmetnej veci tým, že tento riadne nekoná na strane sťažovateľky k vzniku nemajetkovej ujmy, ktorú priebežne vyčísluje na 10.000 €.“*

Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Pri určení finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 13 C 83/2005, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu (skutočnosť, že sťažovateľka čiastočne ovplyvnila doterajšiu dĺžku namietaného konania), ako aj skutočnosť, že konanie vo veci sťažovateľky nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. B. Š.. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľka požadovala úhradu trov konania za tri úkony právnej služby v sume 413,91 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s príslušnými ustanoveniami vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 7,81 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 275,94 €. Uplatnenú požiadavku za tretí úkon (vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) ústavný súd nepriznal, pretože dospel k záveru, že tento úkon právnej služby neprispel k ďalšiemu objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2013